וסל · מילתא דלקיימת קשוין: **ר"מ מר' יסוסף נמר לס** · בתמיה: **קינוף** · לרבנה עמודים וכילה פרוסה עליהם כדאמרי' בסוכה (דף י"): **נסלון ספיליו** · של לבניו *דקסבר שבת לאו זמן תפילין הוא ואסור להניחן שמא יצא בהן לרשות הרבים: **שדפסו של אבא נמרפס** · **וקרוב** הוא למוה שאין תורה אור היתה דומה מיושבת היה חולן תפיליו: **איסור סקילס** · הדלקת האור והמבעה חמין ושוסקין בדבר שאינו אלא איסור שבות דמניח תפילין בשבת אין כאן איסור מלאכה ואפילו יצא לרשות הרבים דהא דרך מלבוש הוא ותכשיטין הוא לו בחול: **ברחוק ברבע אמות** · מפני הכבוד שברבוהו במחלוקת הטורו של עכנאי בבבא מציעא (דף נח): **שלו מסו** · במה תהא מיתתו: **שלך קשס משלסן** · מפני שלבך פתוח כאולם ומיליו שמשתני הייס למד תורה הרבה: **נטל** · ר"ל שתי זרועותיו: **שנגללין** · כשגוללין ספר תורה והכתב מטושה כך התעלם ותתכסה תורה שבלבי כשאמות לפי שלא שמשוני ולמדו ממני: **ולא הסרתי מרבותי כלב המלקק מן סיס** · לפי חכמתם שהיתה גדולה אין למודי עולה לחסרם ולקבל מהם חכמה[ח] אלא מעט כלב המלקק מן היס וכן תלמידי לא חסרוני ולא קבלו מחכמתי לחסר את יתרון חכמתי מהם [ב] לפי כמו שמחסר המכחול בשפופרת בעבור אחד* עי' רש"ל בנדה: **ולא הסרתי** · לעומר לא חסרתים מחכמתם ממה שהיו מתחילה גדולים יותר ממני וגם עתה גדולים הם ממני לפי שלא למדתי מחכמתם כי אם מעט מהם: **שפופרת** · קלה שעותכין בה *כמחול = קיסם של עץ, או של כסף שעותכין מכחול בתוכו וממבלו בכחול ומוליאו: **בבסרס עוס** · בהלכות מרחות נגעים: **בנטיעת קשואים**. הלכות מיני כשפים שעל ידיהם נתמלא כל השדה קשואים: **אמרו לו בבדור ובאמום וכו'** · כדור פלוס"ה מחופה עור ומלאה מתוכו 'עמר של חול' בדוחק וכן אמום שלהם של עור היה כעין מגעל וממולא מתוכו שער ופיו חפור וכו היו עושין המגעלים כמו שעושין הרלעגין שלו בדפוס של עץ: **פקמיע** · של עור וממולא מתוכו ותלאהו בצואר לעור: **משקולת קטנה** · כעין אונקיא שעושין מעופרת ומחפין אותה בעור כדי שלא יחסר לבל משקולת גדולה אין דרכה *לחפותה בעור: **ולרור** · **סמרגליס** · תופרין המרגלית בעור ותולין אותו בצואר בהמה לרפואה: **מסו** · לפי שנחלקו בחלו רבי אליעזר וחכמים בסדר טהרות (כלים פכ"ג) וחכמים אומרים אין מקבלין טומאה לפי שכלי עור אין מקבל טומאה אלא אם כן יש לו בית קיבול דהא איתקש לסק וכבי הותיל וקבולן נעשית למלאותן מלוי בתוכו עולמיה לא שמיה קבול *ורבי אליעזר אומר מקבל טומאה דבית קיבול הנעשי למלאות=שמיה קבול, ועוד נחלקו בבדור ובאמום שנקרעו וגרמה חלל שלהם דמודו רבנן דמקבלי טומאה דהא איכא בית קיבול, ופליגי לענין טבילה שחכ"א מה שבתוכו אינן ור' אליעזר אומר מה שבתוכו אינו אינן דכולי חד כלי הוא, ובשעת פעולתו היו רוצין לידע אם חזר בו ושאלוהו מה אתה אומר באותן שני המחלוקות אמר להם טמאים אפילו שלמים והטומאה טוגעת מבחוץ: **ומסרבס בסס שסן** · כלומר אם נקרעו שחכמים מודים שמקבלין טומאה ואחלוקין עלי לומר שהמלוי אוזן, ושומר לאי בדברי שהמלוי אינו אוזן שמטבילין כמות שהן: **מנעל שעל גבי אימום מסו** · שאף בו נחלקו בתוספתא *דטהרות יהודה הכשיר, ובעל קשה אמר אמר אוזן ולא קרבי נתן ולא קרבי אליעזר אומר מקבל טומאה דבית קיבול העשוי למלאות=שמיה קבול, ועוד נחלקו בבדור ובאמום שנקרעו וגרמה חלל שלהם דמודו רבנן דמקבלי טומאה דהא איכא בית קיבול, ופליגי לענין טבילה שחכ"א מה שבתוכו אינן ור' אליעזר אומר מה שבתוכו אינו אוז

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ז מהלכות ממרים הלכה ה סמג לאוין רכ:
ב ב מיי' שם פל"י יא:
ג ג ד מיי' שם פל"י ה:
ד ה מיי' שם פל"ו ז:
ה ו מיי' פ"ח מהלכות גזלה הלכה ו:

[שיך לדף סט:]

גליון הש"ס

גוטאו
מגלן דקטן לא מתחייב להיות בן סורר ומורה

[שם קמ.]

גוטאו/מבנה
ב' הלכות שנאמרו מבפסוק "כי יהיה לאיש בן" (דברים כ"א-יח) הוכחות שלבן בתכון הפסוק

גוטאו (בסמ"ר)
מהו הקפת ביצים

גוטאו/מבנה
מה' אי קטן מוליד

[דף מב. ושם]

בן סורר ומורה. בן הסמוך לגבורתו. וא"ת דילמא שנה שלפני גדלות דהכא דרש לאיש דמשמע לשון גבורה כדכתיב (מ"ל ב) וחזקה והיינו לאיש וא"ת א"כ למה לן במתני' מעמא דשנה בא לכלל מצות וי"ל דהוה למינא דמקודם הבאתא שערות מתחיל הזמן דסמוך לגבורתו של איש ולפי' הוי יותר מג' חדשים לא הוה חיישינן במה שבימי קטנות כיון דאיכא רשות להוליד דקרינא ביה בן ולא אב: *קטן אי אתה צריך לחזור כו' - וא"ת ומנא ליה להאי קטן ממונא דאמרי' בפרק מי שמת (נ"ב דף קנז.) אין זכייה לקטן ולא בשזיכו לו ע"י אחר הא איכא למ"ד בפ' מי שמת *זכין לגדול ואין זכין לקטן ולפי' למ"ד זכין לקטן הייט מדרבנן ולא מדאורייתא דזכייה מעורת שליחות כדמוכח בפ"ק דבבא מציעא (דף י. ע"ב) דאמרי' חגר משום ידה איתרבי ולא גרע משליחות וקטן לאו בר שליחות הוא ומיהו בפ' התקבל (גיטין דף סד: ושם) נבי לרור וזורקו לגוה וטמא זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים חפץ ומחזירו לאחר שנה זוכה בין לעצמו בין לאחרים משמע דהייט מדאורייתא מדפריך למ"ד אחד זה ולא' זה זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים מהאיש דמעריסין על מעשר שני דמשמע דזוכה לאחרים מדאורייתא והא דתנן בהגזקין (שם דף נט:) מליאת חרס וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום אבל מדאורייתא לא דעת אחרת מקנה אותן שאני והשתא ניחא הא דאמר בפ' טולב וערבה (סוכה דף מו:) לא ליקני אינש עוליביה ליטוקא דיטוקא מיקנא קני אקטיי לא מקני דמיקנא קני אפילו מדאורייתא דע"י דעת אחר' מקנה אותן זוכה מדאורייתא לאחרים לרב אסי דגיטין ולעצמו לכולי עלמא והא דאמר בריש פ"ב דקידושין (דף מב. ושם) אינש זוכה ואין קטן זוכה הייט דאין ממנה אחרים על פסחו אי נמי שאין זוכה לאחרים קאמר אע"ג דדעת אחרים מקנה אותן ודלא כרב אסי וא"ת והיאך מדקדק בגיטין* דזוכה לאחרים מעשר שני לאחרים והלא אפי' לעצמו לא זכי מדאורייתא כשאין דעת אחרים מקנה אותן ובחילול מעשר מי איכא דעת אחרת מקנה לאחרים ע"י זכייתם קטן וי"ל דקסבר המקשה דכמו שזוכה לעצמו בחילול מעשר מן התורה מחמת דמופלא סמוך לאיש דאורייתא כמו כן זוכה לאחרים מן התורה וקשה משמע בירושלמי בפרק חלון דאם הא בן דעת אית ליה זכייה מדאורייתא דאמרינן דבגן דקיסרי אמרי כאן בחיטה שיש בו דעת כאן בחיטה שאין בו דעת ובאיזהו נסך (נ"מ דף עח) משמע דליה זכייה מדאורייתא דגרסי' ברוב ספרים קטן נהי דשליחות ליה ליה זכייה מדרבנן אית ליה ויש ספרים דלא גרסי' מדרבנן ושוב משכחת לה שיש לו ממון לקטן כגון שירש את אביו קודם שנתגייר דאמרינן בפ"ק דקידושין (דף יח.) דעובד כוכבים יורש את אביו דבר תורה שנא' כי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר לו נמי במעשה ידיו דמלאכתו ושכר טרחו שלו מדאורייתא וא"ת היאך יתחייב אדם אחר על גזלו הא אין נשבעין על טענת שוטה וקטן כדדרשינן בהגוזל קמא (נ"ק דף קו:) ובפרק שבועת הדיינים (שבועות דף מב.) כי יתן איש ואין נתינת קטן כלום וי"ל דהני מילי בטענת כפירה והודאה אבל ע"פ עד אחד נשבעים לו נמי בקופץ ונשבע וא"ת והיאך נתגייר כי אמרינן נמי דקטן אית ליה זכייה מדאורייתא ה"מ ישראל אבל עובד כוכבים אמרינן באיזהו נסך (נ"מ דף עב.) דכיון דלא אמי לכולל שליחות ליה ליה זכייה אפי' מדרבנן ומיהו הא לאו קושיא היא דא"כ מיקשי לן כל גרים היאך מטבילין אותן אלא כיון דזכייתו וידו באין כאחד שאני אבל אי קטן ליה ליה זכייה מדאורייתא ודאי קשה היאך נתגייר וי"ל כגון שנתגיירה אמו כשהיא מעוברת כדאמרי' בפרק הערל (יבמות דף עח. ושם) אשת עובד כוכבים מעוברת שנתגיירה בנה אין צריך טבילה ואפשר השתא דאמרי כן יורש את אמו ומיהו קשה מהאיש דפ"ק דכתובות (דף יא. ושם) דאמרי' גר קטן מטבילין אותו ע"ד ב"ד ולכל מילי תשיב גר להחזירו בבת ישראל וקידושין קדושין וכניו תולין ומייבמין ולכל מילי דאורייתא ולא משמע שיהא מעשה דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה חדא דה"מ בשב ואל תעשה והאי קיש עשה הוא ועוד מדפריך מאי קמ"ל תניא אין לאדם שלא בפניו וגרלה דזכייה דגירות לא דמי לשאר זכיות דמה שב"ד מטבילין אותו אינם זוכין בעבורו אלא הוא זוכה בעצמו ובגופו שנעשה גר ונכנס תחת כנפי השכינה והא דפריך בכתובות (שם) תניא אין לאדם שלא בפניו ומשני מהו דתימא עובד כוכבים בהפקירא ניחא ליה הייט משום דאם היה לב"ד להתעלם להכניס גופו בדבר שיש לו חובה ואפילו בתיטוק דלאו בר דעת הביב גר מדמייתי מקמה פתוחה מבת שלשה שהכייה בעצמו הוא כדפריש שאמילה והטבילה בגופו וגם מליט שלתתיטו נכנסו לבריה במילה וטבילה והרלאת דמיס וכמה קטנים היו בשעת מתן תורה ובפרק עשרה יוחסין (קידושין דף עד.) אמר ר"ש דגיורת שנתגיירה פחותה מבת שלש כשירה להתנה שמרשו בתוליה בישראל ומייתי ראיה מדכתיב בשלל מדין וכל הטף בנשים וגו' וכרי פנחס היה עמהן ואע"ג דאמרינן בכתובות (דף יא.) הגדיל יכולין למחות הא אמרינן דשגדלו שנה אחת ולא מיחו שוב אין יכולין למחות דמעיל להו מילה וטבילה של קטנה שהיתה בגופם ואין חסירים אלא קבלת מצות ומאחר שגדלו ולא מיחו הייט קבלה: בידוע

בן *סורר ומורה *מאימתי נעשה בן סורר ומורה: משביא שתי שערות ועד שיקיף זקן, התחתון ולא העליון, אלא שדברו חכמים בלשון נקיה שנאמר *כי יהיה לאיש בן" בן יולא בת, יבן ולא איש, קטן פטור שלא בא לכלל מצות: גמ' קטן מנלן דפטור? מנלן כדקתני טעמא "שלא בא לכלל מצות" ותו היכא אשכחן דענש הכתוב דהכא ליבעי קרא למיפטריה? אגן הכי קאמרינן: אמר בן סורר ומורה על חטאו נהרג, *על שם סופו נהרג, וכיון דעל שם סופו נהרג אפילו קטן נמי ועוד בן-ולא איש קטן משמע אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא "וכי יהיה לאיש בן-בן הסמוך לגבורתו של איש ועד שיקיף זקן התחתון כו': תני רבי חייא עד שיקיף עשרה כי אתא רב דימי אמר: הקפת גיד ולא הקפת ביצים אמר רב חסדא קטן שהוליד אין בנו נעשה בן סורר ומורה שנא' "כי יהיה לאיש בן-לאיש בן ולא לבן בן, האי מיבעי ליה לכדרב יהודה אמר רב: א"כ ליכא קרא כי יהיה בן לאיש מאי "כי יהיה לאיש בן" ש"מ לכדרב חסדא, ואימא כוליה להכי הוא דאתא: אם כן ליכא קרא בן איש מאי "לאיש בן" שמע מינה קטן אינו מוליד שנא' אם דרבה דאמר רבה קטן אינו מוליד שנא' "אם אין לאיש גואל *וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואל-אלא בגזל הגר הכתוב מדבר ואמר

בן סורר ומורה וכו' - סדר נסקלין דתניא בפרקין דלעיל* מסיים הלכותיו וחזיל: משביא כ' שערות - אבל מקמי הכי לא מיטבע כדמפרש וחזיל שעדיין לא בא לכלל מצות: עד שיקיף זקן - שיהא זקן מוקף שער סביב טוט: ספסטון ולא ספליון - לא זקן ממש אלא שדברו חכמים תורה אור אותו המקום אלא שדברו חכמים בלשון נקיה: שנאמר בן ולא איש - [מ"ר סב.] חה "משהקיף זקן=איש הוא ואע"ג דבן מקטטתו קרוי "בן", לא מצינו לחיובי' מקמי שיביא שתי שערות דקטן פטור שלא בא לכלל מצות הלכך חיוביה בתר הכי הוא ואע"ג דמכי מייתי שתי שערות לענין כל התורה "איש" הוי, מיהו כי מיעטיה קרא לא בתחלת חישוטו קא ממעט כדמפרש בגמרא כן הסמוך לגבורתו של איש תלמא בתחלת חישוטו חייביה קרא: [נקמן עח:]

גמ' פיבא פשכפן - בשאר שעשין דעשה הכתוב את הקטן דהכא בפי קרא למיפטריה: פמו בן סורר ומורה על שם הטאו נסרג - דנכסי בר שוגשין, וכי מה חטא שיהרג, מפני שאכל תרטימר בשר ושתה חלי לוג יין ועל שם סופו נהרג כדמפרש בשלהי פרקין (דף עב.) "סוף שמגמר נכסי לביו ומבקש למודו ואינו מוצא וכו'" אמרה תורה מוטב ימות זכאי ואל ימות חייב: לי יסיס לאיש בן סורר ומורה - לשיעור לכלל איש, הבן הזה, קורא לו הכתוב בן סורר ומורה: אמר ר' חייא - במתניתיה הכי מסיבית שתי שערות עד שיקיף זקן - עד שיקיף עטרה: כי אמר רב דימי - פרשה דהא דתנא עד שיקיף עטרה לאתשמעינן להקפת זקן התחתון דקתני מתני' - הקפת גיד קאמר סמוך לביצים ולא הקפת הביס של ביצים דהוו לבתר הכי טובא: רב אסדא - סבר קטן שלא הביא שתי שערות מוליד: לכדרב יסודה - דאמר הא "לאיש" בבן סורר ומורה עצמו קאי והכי קאמר כשיהיה הבן לאיש כלומר כשיגיע לכלל איש: ס"ג מ"ב לימא קרא בן לאיש - דמשמע שפיר דהכי קאמר כי יהיה הבן לכלל איש: אמר כי יהיה לאיש בן - השתא משמע כשיהיה לאיש בן דהאי "איש" לאחות קאי ולמטומי-דבנו של קטן-פטור לעולם: ואימא כולים - הא קרא לכדרב חסדא הוא דאתי למטומי בנו של קטן אבל קטן עצמו מיחייב דהא בן" כתיב וסמוך לגבורתו של איש מנא לן: ס"ג מ"ב לימא קרא כי יהיה בן איש - מ"ב דטוליה לאחות קאי לא לכתוב ביה למ"ל אלא "כי יהיה בן איש סורר ומורה" דמשמע "בנו של איש" ולא "בנו של קטן": אמר - "כי יהיה לאיש" למה הקדים "לאיש" בריש והוצרך להביל בו למ"ד: שמע מינה קטן - דהשתא משמע הכי, ומשמע הכי: כי יהיה בן לאיש כשיגיע לגבורתו של איש, ומשמע נמי לאצטה "כי יהיה לאיש" גדול בן, ולא שיהיה לקטן בן: ופליגא דרבה - הא דרב חסדא דאמר קטן שמוליד פטור דאלמא דקטן מוליד פליגא דרבה: נאם מין לאיש גואל - גבי "גזל ונשבע על שקר" דכתיב לגיל מיניה "והשיבו את החטאתו אשר עשו והשיב את האשמו ברחשו" והאי "אשמו" קרן של גזלה: שאין לו גואלים - אין לך אדם בישראל שאין לו גואלים כל זמן שלא כלו בני יעקב, הקדוש ברוך הוא: בגזל גר - ומה לאחר שנשבע לו, ואין לו יורשים: ואמר

[דף מב. ושם]